Staten-Generaal

1/2

Vergaderjaar 2005–2006 A

30 508 (R 1808) Verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk de Nederlanden en de Republiek Armenië, Yerevan; 10 juni 2005 (Trb. 2005, 269)

Nr. 1

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 28 maart 2006.
De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen onderscheidenlijk van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 27 april 2006.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 maart 2006

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 10 juni 2005 te Yerevan totstandgekomen verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Armenië (Trb. 2005, 269).

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft u eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 28 maart 2006 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
B. R. Bot

KST96112
0506tkkst30508R1808-1
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
’s-Gravenhage 2006

Toelichtende nota

Algemeen

In deze nota wordt mede namens de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën het op 10 juni 2005 te Yerevan tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Republiek Armenië inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen (*Yerevan, 10 juni 2005; Trb. 2005, 269)* toegelicht.
Een verdrag inzake de bevordering en de bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden bovenop en ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragsluitende partijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.
Het overleg inzake het onderhavige verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van Nederland.
Het verdrag, dat grotendeels overeenkomt met het Nederlandse model-verdrag, garandeert aan investeerders non-discriminatoire behandeling van investeringen door investeerders van de ene verdragsluitende partij op het grondgebied van de andere verdragsluitende partij. Investeerders hebben met betrekking tot hun investering recht op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die investeerders uit het land zelf krijgen (nationale behandeling), alsmede op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die aan investeerders uit derde landen wordt gegeven. Investeerders van het Koninkrijk hebben recht op de beste behandeling van deze twee.
Het verdrag voorziet verder onder meer in een vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering. Eventuele geschillen met overheden van het gastland kunnen door de investeerder aan onpartijdige internationale arbitrage worden onderworpen.

Het belang van het verdrag

Het belang van het investeringsbeschermingsverdrag voor Nederlandse investeerders is gelegen in het feit dat het verdrag regels bevat die aan hen voor langere tijd zekerheid verschaffen over de behandeling van hun investeringen. Zij hebben in ieder geval recht op de meest gunstige van de behandeling die investeerders van het eigen land of die uit een derde land genieten. De bescherming die het verdrag verder biedt, zoals het recht op vrije transfer en de regels bij onteigening, blijft bestaan ook als de nationale wetgeving gewijzigd zou worden.
Alle investeringsbeschermingsverdragen die het Koninkrijk der Nederlanden sluit, zijn gebaseerd op de Nederlandse modelovereenkomst. Deze is in nauw overleg met het bedrijfsleven ontwikkeld en biedt het bedrijfsleven een toezegging tot bescherming van de investeringen in het andere land. Een investeringsbeschermingsverdrag vormt een kader waar het bedrijfsleven in het buitenland een beroep op kan doen als er bijvoorbeeld een investeringsgeschil is of dreigt.

Economie en bilaterale economische betrekkingen met Armenië

Het uiteenvallen van de Sovjetunie, het conflict in Nagorny-Karabach en de gevolgen van de aardbeving van 1988 hebben het land in een algehele economische malaise gebracht waar het moeilijk uit kon komen. Gezien de economische banden met Rusland is Armenië ernstig getroffen door de economische crisis van Rusland van 1998. Hoewel de belastinginning in de afgelopen jaren sterk verbeterd is, blijft dit een vrij laag percentage van het bruto binnenlands Product (BBP). Er is sprake van een constant begrotingstekort. Verder is er een voortdurend tekort op de lopende

rekening. Dit wordt gefinancierd door leningen en buitenlandse directe investeringen (BDI). De buitenlandse directe investeringen zijn de afgelopen jaren sterk gestegen. Een groot deel van de bedrijven is geprivatiseerd. Voor de overige bedrijven verloopt het proces moeizamer. Investeerders worden vaak afgeschrikt door het «Karabach-conflict». Vanwege de economische blokkade van Turkije en Azerbeidzjan verloopt de Armeense export naar die landen moeizaam, maar Armenië heeft nieuwe exportroutes ontwikkeld via Georgië en Iran. Volgens het Internationaal Monetair Fonds liggen de kansen voor Armenië op economische ontwikkeling in activiteiten waarin het relatief grote «human capital» van het land benut zou kunnen worden. De laatste jaren maakte de economie een snelle groei door. In 2004 groeide het BBP met 10,1%. Voor de jaren 2005 en 2006 wordt een gemiddelde groei van 7% verwacht. Door hogere lonen is de binnenlandse vraag gegroeid, hetgeen één van de oorzaken vormt van de groei van het BBP. Dankzij een strikt monetair beleid is de inflatie laag. Wel is er een continue waardestijging van de Armeense munteenheid (de dram) waardoor de Armeense exporten duurder worden. Uit de omstandigheid dat vele bankrekeningen in dollars aangehouden worden zou afgeleid kunnen worden dat de bevolking echter weinig vertrouwen in de munteenheid heeft.
Ondanks deze economische groei is de sociale situatie van de Armeense bevolking nog steeds slecht: uit cijfers van de Wereldbank volgt dat 51% van de Armeense bevolking in 2004 onder de armoedegrens leefde. Hoewel het officiële werkloosheidscijfer een rooskleuriger beeld laat zien, wordt de werkelijke werkloosheid geschat op zo'n 30% van de beroepsbevolking. De voornaamste exportproducten van Armenië in 2004 waren edelmetalen, overige metalen en mineralen. Voornaamste importproducten van Armenië in 2004 waren mineralen, machinerieën en edelmetalen. Voor zowel export als import geldt dat Rusland, België, de Verenigde Staten en Iran de belangrijkste handelspartners zijn van Armenië. De handel tussen Nederland en Armenië is relatief zeer gering, maar vertoont wel – na de financiële crisis in Oost-Europa van 1998 – weer een stijgende tendens. De Nederlandse export naar Armenië nam in 2004 toe tot € 7,3 miljoen (1999: € 4,9 miljoen) en bestond voor ruim de helft uit industriële producten (onder andere machines en vervoermaterieel) en de helft uit landbouwproducten (met name voedingsmiddelen). De Nederlandse import uit Armenië was in 2004 ongeveer € 15,3 miljoen (1999: € 2,2 miljoen) en bestond hoofdzakelijk uit metaalertsen en -afval (schroot) en fabrikaten (van ijzer en staal).

Armenië komt in aanmerking voor bilaterale ontwikkelingshulp. In 2004 werd hiervoor € 4,7 miljoen aan begrotingssteun begroot. Via de Wereldbank en het United Nations Development Programme (UNDP) worden een aantal projecten mede gefinancierd. Steun aan het bedrijfsleven vindt plaats in het kader van het Programma Samenwerking Opkomende Markten (PSOM) van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegelding van dit verdrag te wensen.
De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Armenië als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures.
De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investe-

ringen in een investerings-beschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. De omschrijving van de term investeringen (onderdeel a) is niet limitatief. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringen gedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of door een in een derde land opgerichte rechtspersoon die onder toezicht staat van een onderdaan van de andere verdragspartij) (onderdeel b). Het grondgebied van de verdragspartijen omvat ook de exclusieve economische zone of het continentaal plat grenzend aan de territoriale wateren van de verdragspartijen, waar zij jurisdictie of soevereine rechten hebben (onderdeel c).
Artikel 2 bevestigt de bevoegdheid van de verdragspartijen om over de toelating van investeringen te beslissen en om voorwaarden aan investeerders op te leggen.
Artikel 3 gaat over de behandeling die investeringen na toelating op het grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeringen en in een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, monetaire unie of een vergelijkbare instelling, behoeven niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden.
Artikel 4 voorziet met betrekking tot belastingen, heffingen en dergelijke en fiscale voordelen in een behandeling van de investeringen die niet minder gunstig is dan de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen in gelijke omstandigheden genieten, alsmede in een aantal uitzonderingen op dit beginsel.
Artikel 5 garandeert dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in convertibele valuta zonder beperking of vertraging. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Dit artikel garandeert eveneens de vrije transfer van de in artikel 7 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van bijvoorbeeld oorlog of revolutie.
Artikel 6 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een onmiddellijke, adequate en doeltreffende schadeloosstelling, waarbij de werkelijke waarde van de getroffen investering bepalend is en waarbij een vertraging in de betaling daarvan tot compensatie leidt. Het ligt voor de hand dat het recht op rentevergoeding ingaat op het moment dat de investeerder recht heeft op betaling van zijn compensatie in verband met onteigening. Mocht daar een geschil over ontstaan, beslist de instantie aan wie het geschil wordt voorgelegd. In het geval de maatregelen – welke leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering – in Armenië plaatsvinden, vindt betaling van de schadeloosstelling voorafgaand aan die maatregelen plaats.
Artikel 7 ziet op compensatie voor verliezen die door investeerders worden geleden als gevolg van bijvoorbeeld een oorlog of revolutie. De verdragspartijen kennen elkanders investeerders geen minder gunstige regeling toe dan die zij toekennen aan hun «eigen» investeerders of aan investeerders van een derde staat.
Artikel 8 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering

wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering, zoals op grond van de tijdelijke regeling herverzekering investeringen 2004.
Artikel 9 behandelt de geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. Voorzien is in een vriendschappelijke oplossing van een geschil (artikel 9, eerste lid). Indien een geschil niet binnen drie maanden op vriendschappelijke wijze kan worden opgelost, is de investeerder gerechtigd het geschil naar zijn keuze voor te leggen aan een nationaal rechtscollege of te onderwerpen aan internationale arbitrage. De verdragspartijen stemmen daar op voorhand mee in (artikel 9, tweede lid). Een geschil kan worden voorgelegd aan het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1994, 126), hierna ICSID-verdrag, zodra beide verdragspartijen het ICSID-verdrag geratificeerd hebben. Armenië verklaarde het ICSID-verdrag nog niet geratificeerd te hebben. Daarom is in het derde lid opgenomen, dat zolang Armenië nog geen partij is bij het ICSID-verdrag, een geschil kan worden voorgelegd aan ICSID onder de Regels betreffende de Aanvullende Voorziening voor de toepassing van concilliatie-, arbritage- en onderzoeksprocedures (trb. 1981, 191). Rechtspersonen, die onderdaan zijn van een verdragspartij en die voordat het geschil optreedt onder toezicht stonden van een onderdaan van de andere verdragspartij worden, in overeenstemming met artikel 25, tweede lid, onder b, van het ICSID-verdrag, beschouwd als onderdaan van de andere verdragspartij (artikel 9, vierde lid). De arbitrageuitspraak is definitief en bindend voor de partijen bij het geschil en uitvoerbaar onder nationaal recht (artikel 9, vijfde lid).
Artikel 10 bepaalt dat het verdrag ook van toepassing is op investeringen gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag.
Artikel 11 voorziet in een procedure waarbij de verdragspartijen overleg kunnen voeren over de interpretatie of toepassing van dit verdrag.
Artikel 12 omschrijft de behandeling van een geschil tussen verdragspartijen. De voorzitter van het arbitragetribunaal, bedoeld in dit artikel, moet een onderdaan zijn van een derde land (eerste lid).
Artikel 13 regelt de werkingssfeer van dit verdrag.
Artikel 14 geeft aan dat het verdrag een looptijd heeft van 15 jaar, waarna het stilzwijgend wordt verlengd met periodes van telkens 10 jaar, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden. In het laatste geval zal een investering nog 15 jaar onder de beschermende werking van het verdrag vallen (derde lid).

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
C. E. G. van Gennip